

Organ för svenskarna i Estland.

Tredje konstitutionen.

Grundlagen i kraft efter 120 dagar sedan den publicerats i Riigi Teataja.

Den av nationalförsamlingen nyss antagna grundförfattningen är den tredje i ordningen under landets självständighetstid. Författningen omfattar 150 §§ och medför en hel del förändringar i konstitutionen. De viktigaste förändringarna äro:

Republikens president väljes för sex år genom direkta, allmänna hemliga val. Kandidater till presidentposten uppställas enligt följande. Första kammaren uppställer en kandidat, andra kammaren en och tredje kandidaten uppställas av en församling på 120 kommunala representanter. Skulle alla tre institutionerna uppställa en och samma kandidat till presidentposten sammankallas bägge kamrarna och församlingen av kommunala representanter till gemensamt sammanträde. Erhåller den uppsatta presidentkandidaten på detta gemensamma sammanträde vid företagen omröstning 3/5 röstmajoritet förklarar han vald till republikens president och allmänna valen utebli. Republikens president måste vara minst 45 år gammal.

Parlamentet består av två kamrar, vilka väljas för fem år. Första kammaren — Riigivolikogu — består av 80 medlemmar, den väljes av folket genom hemliga val på basis av ett majoritetssystem där hela landet indelas i 80 valkretsar. Valrätt har varje man och kvinna som uppnått 22 års ålder. Den andra kammaren — Riiginõukogu — har 40 medlem-

mar, av vilka 30 äro representanter för yrkeskorporationer, kommuner och allmänna institutioner, medan de 10 övriga utnämnas av republikens president. Medlem av andra kammaren måste ha uppnått 40 års ålder. Republikens president har upplösningsrätt och suspensivt veto. Under parlamentsferien kan presidenten utfärda dekretlagar, vilka emellertid senare måste godkännas av parlamentet. Regeringen utnämnes och avskedas av presidenten. I händelse av ett misstroendevotum mot regeringen i första kammaren kan presidenten entlediga regeringen eller proklamerar nyval till kammaren. Konstitutionen garanterar bland annat samvets- och religionsfrihet. Någon statskyrka finnes icke.

Författningen upptager även en justitiekanslerpost, som förra grundlagen icke hade. Justitiekanslern äger en ministers rättigheter och har att vaka över statens och andra officiella institutioners verksamhet. Justitiekanslern redogör för sitt arbete inför republikens president.

Den nya författningen lämnar tyvärr dock ej de nationella minoriteterna samma säkra skydd beträffande undervisningsspråket i skolorna som de två förra grundlagarna.

I de förra grundlagarna garanterades minoritetsskolorna modersmålet som undervisningsspråk. Den nya grundlagen ger inte fullt denna rättig-

Estland världens bästa skyttenation.

Estland har stigit in i den främste kretsen bland världens skyttenationer. I de myligen avslutade världsmästershoptävlingarna i skjutning i Finland hemförde Estland 10 världsrekord medan de övriga tävlande länderna tillsammans 14. Tävlingen var en brafmatning av det slag slag som man knappast tidigare skådat, och Estlands prestation är nörd allt beröm.

het lika tydligt som de förra grundlagarna. I kapitlet om medborgarnas rättigheter och skyldigheter i § 22 heter det. "Undervisningen försiggår på riksspråket. I för minoriteterna öppnade skolor och lärdomsanstalter försiggår undervisningen på motsvarande minoritets språk och riksspråket inom de i lag fastställda grunder och gränser." Kort sagt den nya konstitutionen lämnar porten öppen att vid skolorna inskränka minoriteternas språk som undervisningsspråk i oändlighet.

Det är beklagligt, men sant, att ett folk som självt kämpat och strävat för modersmålets rättigheter i sina skolor nu när de själva blivit majoritetsbefolkning glömt bort de principer och riktlinjer som de själva i sinom tid uppställt som enda rätta lösningen av språkfrågan.

Nu återstår att hoppas, att det tänkesätt, som nu icke heller saknades i nationalförsamlingen, återkommer till sin rätt vid utarbetandet och mottagandet av skollagen.

Pelle Byström.

Höstsådden.

Sommaren är visserligen inte slut än på länge, men redan mörkna kvällarna och man påminnes om att vi gå mot hösten. Skörden pågår, och det är med glädje man finner, att vi i år få mera att bärga in än vi på länge haft. Då detta skrives, ser det visserligen dåligt ut med bärgningsvädret, men man får väl hoppas, att även detta bättrar sig.

Det kan tyckas, som om det är tidigt att nu börja tala om höstsådden, men det kanske inte skadar att i god tid tänka på ett så viktigt företag, som höstsådden är. Våra jordar bära i allmänhet råg bättre än vete, och rågen är ju också sedan gammalt det viktigaste höstsådet här. Den säs ju alltid på trädan här, men det kan också mycket väl säs på vallbrott, d. v. s. man kan plöja upp vall och så rågen där. Detta sätt har dock ingenting att betyda här i svenskbygden, där det finns så litet vall ännu, utan man måste här så på trädan.

Det är då en viktig sak, att man skött trädan väl. Det allra viktigaste är, att man motarbetat ogräsen, plöjt och harvat, så att ogräset ej fått någon möjlighet att sätta frö. En träda, som får ligga och grönska långa tider, så att ogräset hinner fröa av sig, blir mera till skada än till nytta. Har man mycket kvickrot i jorden, är det allra bästa drillträda. Man plöjer då upp jorden i kammar på våren (man plöjer liksom varannan fåra) och låter den ligga så en tid, varefter man klyver kammarna, så att det blir kammar eller drillar, där det förut varit fåror, och så upprepar man plöjningen på samma sätt så många gånger man hinner. Därefter harvar man fältet slätt och gödslar, plöjer ner gödseln, harvar och sår. På detta sätt kommer kvickrotten upp till ytan och torkar och dör bort. På Birkas gjorde vi förra året ett stycke rent från kvickrot på detta sätt.

Vid höstsådden kommer frågan om utsädet upp på nytt. Naturligtvis vilja vi då det gäl-

ler råg få tag på den rågsort, som passar bäst för vår jord. Jag har tyckt mig finna, att det finns ganska bra lantsorter av råg här i bygden, så att i allmänhet kan man lugnt använda det man har förut. De, som förra året provade frö av Vasaråg, skulle jag gärna vilja höra ifrån, vad de tyckt om denna. Den gav visserligen ganska bra i fjol här, men det är ju inte sagt, att den passat överallt, där den provats.

Men viktigare är nog rensningen och sorteringen. Vill man hålla sitt rågfrö vid makt, är det mycket viktigt att man rensar det omsorgsfullt. Det räcker inte med den sortering, som utföres av de självreisande tröskverken. Först och främst måste man försöka att få bort ogräset, det är särskilt lostan, som är svår på många ställen, och den måste bort. Ett annat ogräs, som tycks förekomma ganska mycket, är åkeriven, och detta går också ganska lätt att sortera bort. Vår sädessortare skiljer så gott som fullständigt bort dessa ogräs, och var och en, som vill ha rent rågutsäde (och veteutsäde) är välkommen hit, bara han kommer hit i tid, så att vi kunna hinna rensa i tid före sådden. Den lilla kostnaden har man säkert igen.

En annan fråga vid höstsådden är denna: är det nödvändigt att så med fåror i höstsådden? Efter de prov vi här ha gjort att så med och utan fåror, måste jag säga, att jag tror man kan låta bli att plöja upp fåror. Jag menar då att plöja upp fåror över hela fältet med knappt en meters mellanrum. Man förlorar på detta sätt en del jord, som ingenting växer på, och uppe på kammarna blir ofta rågen ojämn, emedan rågen på den sida av fåran, som vetter mot förmiddagssolen, växer fortare. Skördearbetet blir alltid svårare på jord med sådana fåror. Fördelen med fåror skall ju vara den, att vattnet skall rinna bort i fåror, men detta syfte vinner man lika bra och bättre genom att plöja upp vattenfåror här och där i alla sänkor, så att det inte får ställa sig vattensamlingar på något ställe av fältet. Man skall då akta noga

på att vattnet verkligen får fritt avlopp ur dessa fåror, så att det kan rinna ut i diken, som man i alla fall måste ha runt åkern. Om det är någon, som är av annan åsikt i denna sak, så vill jag i alla fall råda honom till att prova i år med en bit på det sätt, som jag här har beskrivit. Så får man sedan se. Om man provar endast med en liten bit, så blir ju i alla fall inte skadan stor. Jag tror för min del, att mycket kan vinnas genom detta.

Efter sådden blir det kanske tid att se efter berberisbuskarna ett slag. Jag har sett fält i år, som skadats betydligt av rosten, men så ha "havabärsbuskarna" stått runt omkring fälten också. Hugg bort skadegörarna! Tag dem med rot, om det går på något sätt. Eller strö salt på rötterna, ganska tjockt, då dör roten. Berberisbuskarna måste vi hålla efter, de göra oss stor skada. Geta-peln får göra dem sällskap. Den sprider rost på vårsäd, så att den bör också få sin dödsdom, åtminstone de, som stå i närheten av åkern.

För hemmets spalt.

av Elisaheth Byström.

Nu är snart allt hö inbärgat och rågen skördad, kanske det då kan bli litet andrum för våra husmödrar i svenskbygden att samla in i sina egna lador. I år är det ett lyckosamt år med frukt och bär. Skogarna äro fulla med blåbär och i täpporna digna vinbärs- och krusbärsbuskarna av bär, som riktigt ropa efter att bli plockade. — "Ser Du inte huru stora och saftiga vi äro i år! Tag vara på oss, ty Du vet inte vilken ovärderlig nytta Du kan ha av oss under vintern." — Det är en maning, som vi böra hörsamma, och till hjälp för husmödrarna att göra detta, lämnas här några recept.

Beredning av saft.

Till saft tager man endast fullt mogna bär. Skall saften bli riktigt bra skall den koka med sockret en halv timme, och sedan slås på väl rengjord och torra flaskor varvid är att märka, att sur saft slås

het på flaskorna och söt saft först får kallna. Korkarna, som först fått koka i vatten i ca 10 min., sättes i genast och flaskorna hartsas eller paraffineras.

Sur blåbärssaft.

10 l. blåbär

5 l. vatten.

Bären rensas och kokas med vatten, tills de äro fullkomligt sönderkokta, då de hällas upp i en silduk att rinna av. Sedan kokas saften och skummas noga under tiden, varefter den slås på buteljer.

Vill man ha söt saft, så tillsätter man 500 gr. socker till varje liter självrunden saft och låter den sedan koka i 30 min.

Blåbärskompott.

5 l. blåbär

850 gr. socker

1/2 l. vatten.

Blåbären rensas, sköljas och få rinna av. De läggas i en syltgryta varvtals med sockret, vattnet påhälls och grytan ställes över kraftig eld, och kokas under omrörning i 15 min. Den hälls sedan antingen på torra och varma flaskor, som korkas genast, eller också kan man hålla dem i vanliga syltburkar, som bindas över.

Hallonsylt.

1 kg. hallon

3/4 kg. socker

1/10 l. vatten.

Bären sköljas hastigt och få rinna av. Sockret lägges i en syltgryta och begjutes med vattnet. Då sockret är alldeles genomfuktat, sättes grytan över stark eld, så att lagen hastigt kommer i kokning. Lagen skummas väl, men man får ej röra i den, ty då blir den grumlig. Då den är alldeles klar, lägger man i bären och grytan skakas, så att bären fyllas med sockerlag. Man skall inte röra i sylten, för då blir den mosig. Sylten bör sakta koka i 15 — 20 min. Under tiden lyfter man grytan av elden då och då, och sylten skummas. Den hälls genast i torra, varma burkar, vilka överbindas med dubbelt pergamentpapper, sedan sylten kallnat. Papperet bör först doppas i kallt vatten, gärna tillsatt med litet brännvin.

På samma sätt syltas blåbär, svarta och röda vinbär, krusbär, åkerbär (blåhallon) och hjortron.

Sporttävlingen i Roosta by.

Goda tävlingsresultat och en entusiastisk publik.

Den första estlandssvenska sporttävlingen har gått av stapeln den 1 aug. i Roosta by i Rikull i strålände sol och med en till 600 personer uppgående feststämd publik. Trots det ogynsamma vädret som rådde på lördagen när försökstävlingarna gingo av stapeln hade de tävlande från de olika svenskbygderna — Vormsö, Paschlep, Sutlep, Rågöarna och Rikull infunnit sig, endast representanter från Runö och Nargö saknades.

En särskild festlig och praktfull anblick erbjöd idrottsmännens intåg på sportplatsen, rikulltruppen i sin enhetliga blågula dress och vormstruppen i sin helblåa o. s. v. Man lade genast märke till den genomgående friska typen i tävlarnas led och måttet för en sportande ungdom uppfylldes av de flesta. Men så har också deras kroppar tidigare tränats i det dagliga arbetet på åker, äng och sjö.

Dagens festlighet inleddes med idrottsbön av prosten Hj. Pöhl från Vormsö som med Pauli ord som utgångspunkt talade om den ädla kampen. Skolföreståndaren A. Vesterberg — den drivande kraften i sportorganisationen — hälsade å Rikulltruppens vägnar alla, såväl de sportande som åskådarna välkomna till den första större estlandssvenska sporttävlan. Han framhöll att idrottsdagens arrangörer icke utgått ifrån att dagens tävlingar skola kullkasta bestående rekord, utan målet är: en förbättrad folkhälsa, en sundare livsåskådning, väcka större plikt- och ansvarskänsla hos vårt folk. Sporten vill bekämpa ligkiltigheten och slöheten hos den uppväxande estlandssvenska ungdomen och sammanföra dem år från år till ädel kamp och kraftmätning. Sedan höll S.O.Vs ordförande, riksdagsman M. Vesterblom ett anförande vari han påpekade, att tidens lösen är: bättre resultat dag för dag. Det är ej enbart på idrottsplatsen denna lösen är gällande, utan detsamma gäller för alla vid

det dagliga arbetet var man än är ställd, på åkern, i skogen, vid industrien eller på den kulturella banan. Det heter: böj vidjan medan den är grön, därför är också idrottsbanan för ungdomen den plats där den först lär sig koncentrera sina krafter för uppnåendet av bästa möjliga resultat. Man bör ingalunda underskatta kroppsövningarna som ernås vid det dagliga arbetet, men vi kunna vara övertygade om att den, som i sin ungdom på idrottsplatsen lärt sig konsten att koncentrera sina krafter och sin vilja för att ernå ett högt mål, han kommer också i det vardagliga livet att uppnå goda resultat och skall veta, att ha sina krafter och sin vilja koncentrerade när det gäller att värna sin stam och sitt fosterland. Idrotten lär oss stå eniga i vår gärning: "en för alla och alla för en."

Sedan truppledarna avlagt idrottslöftet begynte 100 m. loppet. Om man tager i betraktande idrottsplatsens och löparbanans beskaffenhet så måste erkännas att de resultat som uppnåtts äro goda, jämfört med den korta tränings tiden — en sommar. När de olika sportföreningarna hunnit ordna sina platser komma dessa nog att ytterligare hjälpa till att få fram bättre resultatssiffror. Dock måste höjdhoppsresultatet och resultatet av 500 m. loppet betecknas som mycket goda.

Resultaten i de olika tävlingsgrenarna blevo följande:

Löpning 100 m. 1) Friberg Vormsö, 12,7 sek. 2) A. Adelman Rikull, 12,8 sek. 3) Lilja Vormsö. 12,9 sek.

Kulstötning. 1) R. Tinesberg Rikull, 11,30 m. 2) T. Gärdström Vormsö, 10,74 m. 3) Friberg Vormsö, 10,55 m.

Höjdhopp. 1) T. Gärdström Vormsö, 1,65 m. 2) A. Adelman Rikull, 1,65 m. (bästa resultat för detta år i Läänemaa) 3) Adelman Rikull, 1,45 m.

Längdopp. 1) Adelman Rikull, 5,60 m. 2) Friberg Vormsö, 5,27 m. 3) Gärdström Vormsö, 5,24. m.

Spjutkastning. 1) Engman Sutlep, 39,37 m. 2) Brunberg Sutlep, 36,14 m. 3) Heyman Rikull, 35,71 m.

Diskus kastning. 1) Tinesberg Rikull, 31,45 m. 2) Vestersten Paschlep, 29,49 m. 3) Friberg Vormsö.

Löpning. 400 m. 1) Adelman Rikull, 63,3 sek. 2) Aman Sutlep, 63,4 sek. 3) Alfr. Adelman 64,4 sek.

Löpning 1500 m. 1) Aman Sutlep, 4 min. 46 sek. 2) Grenfeldt Rikull, 4,48,4 min. 3) Pöhl Rågöarna.

Löpning 5000 m. 1) A. Pöhl Sutlep, 17 min. 45 sek. 2) Brun Paschlep, 19,02 min. 3) Heyman Rikull 19,03.

Stafettlöpning 800+400+200+100 m. 1) Sutleps lag 4 min. 09,8 sek. 2) Rikull, 3) Vormsö.

Vid poängsammanräckningen kom Rikull på första plats med 177 poäng, Sutlep 147, Vormsö 121, Paschlep 76 och Rågöarna Harju 68 poäng.

Sedan följde en tävlan i nätboll mellan Rikull och Sutleps lagen, som vanns med 2:0 till det förstas fördel.

Efter tävlingarna följde så prisutdelning och i samband därmed ett längre anförande av läraren A. Samberg där han skildrade "eibofolkets" kamp och nationella självbevarelsesträvanden, som slutade i en appell till de församlade att enigt hålla samman kring de värden som finnas och bygga vidare på de grunden som lagts. Han betonade ytterligare, att idrotten sedan gammalt starkt bidragit till att uppfostra ett fritt och viljestarkt folk samt uppmanade de unga att fortsätta med idrottens fostrande lek och allvar.

Värdefulla och vackra pris hade skänkts av svenske ministern i Tallinn baron A. Koskull, Birkas folkhögskola och Kustbon. Det vackra vandringspriset, som stifades av konsul E. Gahelnbäck krnde tyvärr detta år ej utlämnas på grund av en del bestämmelser i gåvoprevet som ej hunno uppfyllas. Minister Koskulls individuella pris för bästa resultat i kastning gick till Tennisberg i Rikull, liksom Birkas van-

dringspris till bästa man i fri idrott. Axel Adelman erhöll Kustbons individuella pris för bästa resultat i hopp, och Sutlep stafettlag hemförde minister Koskulls vandringspris. Det bästa idrottslaget, denna gång Rikull, erhöll ett vandringspris som sportistruktör Skönbergs medfört från ett kamratlag i Sverige.

Sedan ett skådespel uppförts och Rikull sångkör sjungit under lärare A. Vesterbergs ledning slutade den allt igenom lyckade festen med Modersmålets sång och Hymnen. Därefter fortsatte den icke officiella delen med en stunds lekar och dans.

Man får se denna tävlan och de resultat som en frukt av det idoga arbete som den uppskattadesportinstruktören Skönberg har utfört bland den manliga estlandssvenska ungdomen. Mätte dessa resultat som uppnåddes den 1 aug. i Rosta by sporra till större och högre mål.

Tyska tidningskorrespondenter i London spioner?

Tre personer ha uppmanats lämna landet inom 2 veckor.

Inrikesministeriet har vägrat förnya uppehållstillståndet för tre tyska tidningsmän i London, vilka uppmanas att lämna landet inom 2 veckor. De äro Lokal-Anzeigers korrespondenter. Werner Crone och Wrede, samt representanten för en tysk nyhetsbyrå Langen. Crone har varit bosatt i London tre à fyra år, medan de båda andra uppehållit sig i England endast ett par månader.

Enligt News Chronicle skola de tre utvisade tidningsmännen vara misstänkta för spioneri.

* Världen runt. *

Finlands utrikesminister dr. Holsti anlände i går till Estland på officiellt besök.

*

En stor demonstration mot nuvarande regimen anordnades av Berlins kyrkofolk på söndagen.

Utgivare:

Svenska Odlingens Vänner

Redaktion:

M. Westerblom, ansvarig red
A. Stahl.
N. Blees.
A. Aspelin.

Rüütli 3, Tallinn.

Tel. 470-08.

Prenumerationspris:

Inrikes	Utlandet
1 år Ekr 2:—	1 år Ekr. 4:—
1/2 " " 1:—	1/2 " " 2:—

En fantastisk simbragd utfördes av det danska simfenomenet Jenny Kammersgaard, som besegrade Kattegatt trots rasande ström. Efter 29 timmars simning över 8,5 mil var Jenny vid målet.

*

Frankrikes längsta tunnel, den 688 meter långa tunneln genom Vogeserna mellan Sainte-Marie-aux-Mines och Saint-Die invigdes på söndagen av president Lebrun.

*

Negus lät på söndagsaftonen meddela, att alla rykten om att han skulle ha för avsikt att avsäga sig tronen äro felaktiga.

*

Justitieministeriet i Valencia har meddelat pressen, att regeringen ansett det lämpligt att på nytt lillåta gudstjänstutövning, men för tillfället blott privat. Frågan om kyrkornas öppnande skall senare avgöras.

Glöm ej

att Ni inbesparar 20% av arbetstiden om Ni använder

ORSA vedsåglad

Efterfråga dessa i närmaste järnaffär
Tillv: A/B ORSA Sägbladsfabrik,

Ensamförsäljare:

Birger Olssons Järnhandel, Orsa.
Tel. Namnanrop. Telegramadress: Järnbirger.

Bästa drivkraft för fartyg

av alla slag är

Marin- J. M. Munktel
motorn

A.-B. JÖNKÖPINGS MOTORFABRIK

el 197, 8 7 - JÖNKÖPING - Telegr. Moto.